

גרסה 1

סגל במורד

סגל היה חבר כפר ויתקין, מן הוותיקים. הוא לא היה אהוב במיוחד. למה? אתם שואלים. תארו לעצמכם אותי מאיץ בסוסי פישקה ויורד במורד לכוון השדות. בעגלה כל טוב: פלס, ג'בקה, שתי משדדות, מתלם, מחרשה אירופית, סכין אחד, מחרשה ערבית, שקית זרעים (מבד מיוחד), והנה מולי סגל בעגלתו וסוסו עולה לכוון הכפר. בעוד אני מהרהר הוא עוצר. "שלום!" הוא אומר. "שק לי בתחת," אני מחזיר. "וזה למה?" שואל הוא. "כי אם אענה יפה אתה תשאל: יש לך פלס? כן, אענה ואתה תיקח את הפלס. יש לך מחרשה? תשאל. כן, אומר ותיקח את השתיים, וכן הלאה עד שלא יישאר לי אלא לחזור לאחוריים".

גרסה 2

סגל במורד

סגל היה חבר כפר ויתקין, מן הוותיקים. הוא לא היה אהוב במיוחד. למה? אתם שואלים. תארו לעצמכם אותי מאיץ בסוסי פישקה ויורד במורד לכוון השדות, והנה מולי סגל בעגלתו וסוסו עולה לכוון הכפר. בעגלתו כל טוב: פלס, ג'בקה, שתי משדדות, מתלם, מחרשה אירופית, סכין אחד, מחרשה ערבית, שקית זרעים (מבד מיוחד), בעוד אני מהרהר הוא עובר. "שלום!" אני אומר. "שק לי בתחת," הוא מחזיר. "וזה למה?" שואל אני. כי אם אענה יפה אתה תשאל: יש לך פלס? כן, אענה ואתה תיקח את הפלס; יש לך מחרשה? תשאל. כן, אומר ותיקח את השתיים, וכן הלאה עד שלא יישאר לי אלא לחזור לאחוריים".

הקוראים מתבקשים להצביע לגירסה שמוצאת יותר חן בעיניהם.

המורה להתעמלות

יום אחד בא אלינו מוסקה, מורה להתעמלות מחיפה. רגליים שרירות למשעי בתוך נעלים מקצועיות, כדורסל בידו האחת, כדורעף בשנייה. עד אז שיעור התעמלות היה שיעור קצת בטלני, דבר שהיה צריך להעביר, כי הוא כתוב בתכנית. מאותו יום הכול היה אחרת. נתחיל במכנסיים, לא עוד מכנסיים רחבים מדולדלים, תלויים בגומי על המותניים, אלא מכנסיים הדוקים המבליטים כל שריר; אחר כך הנעליים, עד שבצרכנייה הביאו מתאימות, היו נוסעים לתל אביב כדי לקנות אותם, ואוי לו למי שבא לשיעור ההתעמלות יחף או בנעליים רגילות.

והלימודים? תשאלו. מה שחשוב זאת ההפסקה. שם מתחוללת הפעילות ואילו השיעור הוא מעין מנוחה בין הפסקות. פתאום צץ במגרש המרכזי צריפון קטן שבו אחסנו כדורסל, כדורעף, כדורגל וטניס שולחן. על כל אלה היה מנצח הג'ינג'י שהיה מוכתר הכיתה כבר מזמן. כל עוד נמשך השיעור ישבו כולם בשקט או ברעש לפי המורה והעניין. למשמע קול הצלצול, היו יוצאים החוצה, ושם שלט סדר. כל כיתה קיבלה את כדורה ופצחה במשחקה תחת שלטון הג'ינג'י ושומעי דברו. כל זה התנהל מעצמו ללא יד מכוונת או פה צועק. עד שבקע קול הצלצול, אות משמים, ואנחנו בלא חמדה חזרנו לכיתות לבזבז עוד שעתיים.

איפה הייתי אני בכל אלה? ובכן, אתם זוכרים מימי ילדותכם, איך היו מחלקים ערימת ילדים לשתי קבוצות שחקנים? עומדים שני ילדים זה מול זה, זה לוקח אחד וזה לוקח אחד, עד שמתקבלות שתי קבוצות. אני זוכר! ולא לטובה, אותי אף אחת משתי הקבוצות המתחרות לא רצתה לקחת.

איך זה נגמר? כן, זה נגמר. מוסקה והמכנסיים עזבו אותנו ועקרו לירושלים.

כאשר היה בא מורה להתעמלות חדש, מיד היינו בודקים לו את השרירים, ומידי פעם היה מתברר שאנחנו, שעבדנו עבודת גברים בשדות, היינו שרירניים יותר ממורה שבא מן העיר. לא כן מוסקה. הוא הוריד אותנו ביד, רץ מהר מאתנו 100 מטר, קפץ גבוה מאתנו, ובהפסקה קלע לסל. בעלבוננו אמרנו בליבנו: הוא גר בחיפה, שם מטפסים על מדרגות.

משפט צדק

אינני זוכר מתי התחלתי לעבוד, אבל בגיל בית ספר תיכון כבר הייתי כוח עבודה שיש להתחשב בו. בבוקר, לפני בית ספר הייתי רותם את הסוס לעגלה, מביא את החלב למחלבה ואם צריך, לוקח כמה שקי אספקה - 50 קילוגרם כל אחד (תערובת, קראנו לזה אז). כאשר הייתי חוזר מבית הספר היינו אוכלים צהרים, ארוחה ממש עם בשר עוף ותוספות. אחר כך הייתה שנת צהרים; כל הכפר היה ישן. אני הייתי יושב על המדרגות. אחר הצהרים הייתי יוצא עם אחי אורי לשדה לקצור ירק ולהביאו הביתה, או לעשב סלק שזה קשה לגב. באותם ימים חקלאות הייתה עדיין עתירת עבודה. את הפרות האכלנו בסלק בהמות, אותו היה צריך לשתול אחד אחד ולעשב סביב לכל אחד. חולבים היינו בידיים ואת התלתן קוצרים בחרמש אותו החזקנו... בידיים. בעבודות כאלה ילד בן 13-16 לא נופל מן הגדולים ובהרבה מקרים עולה עליהם. בעצם המשק היה האלה אותה עבדנו כולם. אבל אחרי גיל 16 בא גיל 17 ואחריו גיל 18 ובגילאים האלה הלימודים בראש. יום אחד ברתחת הוויכוח עם האבא (העריץ או הרואה את הנחוץ), כשעל הפרק עמדה השאלה האם פחות לעבוד ויותר ללמוד, אבא אמר: "בוא נשאל את זכריה - המורה מן התיכון". וכך יצא שזכריה בא לשפוט ביננו. שמע את טענותיו של אבא, שמע את טענותיי, קימט את מצחו חשב וחשב ואז אמר: "אם תארגן יותר טוב את זמנך תאחז בזה וגם מזה לא תנוח ידך". בקיצור, אני יכול את שניהם.

שמוליק גומר את בית ספר

אביו התאבד, אחיו נהרג במלחמה והוא כל כולו ילד רע. ויום אחד בעוד אני יוצא מן החצר ראיתי התקהלות קטנה של ילדים ליד שער חצרו של שמוליק. נגשתי לברר מה העניין. ראיתי את שמוליק עומד בפתח השער וחבורה קטנה של ילדי הרחוב מאזינים למוצא פיו. מה העניין? שמוליק נזרק מבית ספר, נזרק לתמיד. מה יהיה עכשיו? חשבנו בדאגה. אבל שמוליק הרגיע וזה מה שאמר: "לקצור אני יודע, לחרוש אני יודע ולקטוף גם כן. מה יכול להיות?" אמר וסגר. ומה יצא ממנו? נהג באגד!